

Rozhodnutí soudce

v kanonickém právu – dekrety a rozsudky

Rozsudek = rozhodnutí v kauze, projednávané v soudním procesu.

- definitivní = rozhoduje hlavní kauzu. Pokud je platně vydán, nelze ho už měnit a moc soudce vyhasíná
- mezitímní = rozhoduje nahodilé kauzy. Může být změněn před ukončením hlavní kauzy (kán. 1589, 1607)

Dekret = rozhodnutí v kauze, která se neprojednává soudně.

- rozhodovací = rozhoduje otázky práva substanciálního (hmotněprávní) nebo procesního (př. ratifikační dekret)
- nařizující = nařízení ohledně průběhu procesu

musí být vždy motivovány pod sankcí neplatnosti

Rozsudek – samosoudce nebo senát (v tom případě hlasování).

Kán. 1607 – Po soudním projednání hlavní věci rozhodne soudce hlavní záležitost konečným rozsudkem; nahodilou záležitost rozhodne mezitímním rozsudkem, při zachování kán. 1589, § 1.

Kán. 1608 – § 1. K vynesení jakéhokoliv rozsudku se u soudce vždy vyžaduje mravní jistota o věci, která se rozsudkem rozhoduje.

§ 2. Tuto jistotu musí soudce získat z akt a důkazů.

§ 3. Důkazy musí soudce hodnotit podle svého svědomí, při zachování právních norem o účinnosti některých důkazů.

§ 4. Soudce, který nemohl získat tuto jistotu, rozhodne, že právo žalobce není jisté a obžalovaného zproští žaloby, pokud nejde o záležitost, která má výhodu práva, kdy je nutno rozhodnout ve prospěch právem zvýhodněné záležitosti.

Kán. 1609 – § 1. U senátu stanoví předseda senátu den a hodinu porady soudců; pokud zvláštní důvod nevyžaduje něco jiného, koná se porada v sídle soudu.

§ 2. Ve stanovený den přinesou soudcové své písemné závěry o podstatě záležitosti a odůvodnění po stránce skutkové i právní, jímž dospěli ke svému závěru; tyto závěry se připojí k aktům záležitosti a uchovají pod utajením.

§ 3. Po vyzvání Božího jména a po sdělení závěrů jednotlivých soudců v poradě podle přednosti, ale tak, aby začínal ^{zpravodaj} vyšetřující záležitost, se koná rozprava pod vedením předsedy soudu, hlavně aby se stanovilo, co je nutné určit ve výrokové části rozsudku.

§ 4. Během porady je každému dovoleno odstoupit od svého dřívějšího závěru. Soudce, který nechce přistoupit na rozhodnutí jiných, může žádat, aby v případě odvolání byly jeho závěry zaslány k vyššímu soudu.

§ 5. Jestliže soudcové nechtěli nebo nemohli dospět k rozsudku v první poradě, může být porada odročena na další zasedání, nejpozději do jednoho týdne, pokud podle kán. 1600 není nutno doplnit objasnění záležitosti.

Kán. 1610 – § 1. Jestliže soudil samosoudce, vypracuje rozsudek sám.

§ 2. U senátu má rozsudek vypracovat ^{zpravodaj} vyšetřující, přičemž převezme hlavní důvody z toho, co přednesli jednotliví soudcové v poradě, pokud většina soudců neurčila hlavní důvody, které je nutno uvést v rozsudku; rozsudek je pak nutno dát jednotlivým soudcům ke schválení.

§ 3. Rozsudek je nutno vydat do jednoho měsíce ode dne, kdy byla věc rozhodnuta, pokud u senátu neposkytli soudcové ze závažného důvodu delší lhůtu.

Kán. 1611 – Rozsudek musí:

1° rozhodnout spor projednávaný u soudu tím, že dá přiměřenou odpověď na jednotlivé sporné otázky;

2° určit povinnosti stran vzniklé z řízení a jak mají být plněny;

3° podat důvody, jak právní, tak skutkové, o něž se opírá výroková část rozsudku;

4° rozhodnout o výlohách sporu.

Kán. 1612 – § 1. Rozsudek po vyzvání Božího jména uvede zpravidla jméno soudce nebo členů senátu, dále jméno a bydliště žalobce, žalované strany, zástupce, ochránce spravedlnosti, obhájce svazku, jestliže se účastnili řízení.

§ 2. Dále musí krátce uvést skutkovou podstatu se závěry stran a zněním sporné otázky.

§ 3. Následuje výroková část rozsudku po uvedení důvodů, na nichž se zakládá.

§ 4. Ukončí se uvedením dne a místa, kde byl rozsudek vynesena, a podpisem soudce nebo všech soudců, jedná-li se o senát, a notáře.

Kán. 1613 – Pro mezitímní rozsudek se použije výše uvedených ustanovení, týkajících se rozsudku, a tato se přizpůsobí.

Kán. 1614 – Rozsudek se co nejdříve zveřejní a uvedou se způsoby, jimiž se může napadnout; před zveřejněním nemá žádnou právní účinnost, i když byla výroková část se souhlasem soudce sdělena stranám.

Kán. 1615 – Zveřejnění čili oznámení rozsudku se může provést buď předáním vyhotovení rozsudku stranám nebo jejich zástupcům, nebo zasláním téhož vyhotovení podle kán. 1509.

Kán. 1616 – § 1. Jestliže se do textu rozsudku vloudil buď omyl v číselných údajích, nebo chyba při přepisování výrokové části nebo ve vyjádření skutkového děje nebo požadavků stran nebo bylo opomenuto, co vyžaduje kán. 1612, § 4, musí jej opravit nebo doplnit soud, který ho vynesl, a to na návrh strany nebo z úřední povinnosti, vždy však po vyslechnutí stran a rozhodnutím připojeným k rozsudku.

§ 2. Jestliže některá strana nesouhlasí s opravou, rozhodne vše soud jako nahodilou otázkou.

Kán. 1617 – Ostatní výroky soudce kromě rozsudku jsou rozhodnutími; právní účinky mají pouze tehdy, když uspořádávají průběh řízení a v případě, kdy alespoň zkráceně obsahují důvody nebo odkazují na důvody vyjádřené v jiném aktu řízení.

Kán. 1618 – Účinky konečného rozhodnutí má mezitímní rozsudek nebo rozhodnutí tehdy, jestliže zabraňuje řízení nebo ukončuje řízení nebo jeho některý stupeň, pokud se to týká alespoň některé strany v záležitosti.

obsah rozsudku – kán. 1611 (prameny případné neplatnosti)

- Rozhodnout spor tím, že odpoví na jednotlivé předměty sporu stanovené v *litiscontestatio* a pouze na ně. Pokud nerozhodne ani částečně předmět sporu – nenapravitelné neplatnost (kán. 1620, 8 a 4)
- Určit povinností stran vyplývajících z procesu a způsob jejich naplnění
- Motivace in iure e in facto - pod sankcí napravitelné neplatnosti (kán. 1622, 2)
- Určit poplatky

Morální jistota (kán. 1608) = vyloučit každou opodstatněnou a rozumnou pochybnost a eliminovat možnost omylu.

(mezi pravděpodobností a absolutní jistotou)

- Na základě akt a důkazů, které soudce zvažuje podle svého svědomí a respektujíc normy kodexu.

Soudit znamená vždy a pouze aplikovat zákon na konkrétní případy.

Publikace rozsudku. Vykonatelnost rozsudku.

Opravné prostředky:

Kán. 1619 Sanace neplatných akt samým rozsudkem.

1. **Stížnost na neplatnost rozsudku** – proti neplatnému rozhodnutí, z důvodu vady, která ho podle zákona činí neplatným ať už napravitelně, nebo nenapravitelně.
  - k soudci, který vynesl rozsudek. Nemá odkladné účinky a nepostupuje se odvolacím soudu, pokud není podána spolu s odvoláním.

Kán. 1620-1627

Kán. 1626 §2 – sanace po 3 měsících chyb, o nichž kán. 1616 a napravitelných vad, pokud nebyla vznesena stížnost

STÍŽNOST NA NEPLATNOST ROZSUDKU

Kán. 1619 – Při zachování kán. 1622 a 1623, jde-li o věci, v nichž se jedná o soukromý prospěch, se samostatným rozsudkem napravují ta neplatná jednání, stanovená pozitivním právem, která byla známa straně uplatňující stížnost a přesto nebyla oznámena soudci před vydáním rozsudku.

Kán. 1620 – Rozsudek má nenapravitelnou vadu neplatnosti, jestliže:

- 1° jej vynesl absolutně nepřislušný soudce;
- 2° jej vynesl ten, kdo nemá soudní moc u soudu, u něhož byla záležitost rozhodnuta;
- 3° soudce vynesl rozsudek, donucen násilím nebo strachem;
- 4° řízení se konalo bez soudní žaloby, o níž v kán. 1501, nebo nebylo vedeno proti některé žalované straně;
- 5° byl vyneslen mezi stranami, z nichž alespoň jedna nebyla způsobilá jednat u soudu;
- 6° někdo jednal jménem jiného bez zákonného zmocnění;
- 7° některé straně bylo odepřeno právo na obhajobu;
- 8° sporná věc nebyla ani zčásti rozhodnuta.

Kán. 1621 – Stížnost na neplatnost, o níž v kán. 1620, může být uplatněna jako námitka vždy; jako žaloba před soudem, který vynesl rozsudek, ve lhůtě desíti let ode dne zveřejnění rozsudku.

Kán. 1622 – Rozsudek má pouze napravitelnou vadu, jestliže:

- 1° jej vynesl nezákonný počet soudců v rozporu s ustanovením kán. 1425, § 1;
- 2° neobsahuje zdůvodnění rozhodnutí;
- 3° neobsahuje právem nařízené podpisy;
- 4° neobsahuje údaje roku, měsíce, dne a místa vynesení;

5° zakládá se na neplatném soudním úkonu, jehož neplatnost nebyla napravena podle kán. 1619;

6° byl vynesěn proti straně zákonně nepřítomné podle kán. 1593, § 2.

Kán. 1623 – Stížnost na neplatnost může být v případech, o nichž v kán. 1622, uplatněna do tří měsíců od seznání zveřejnění rozsudku.

Kán. 1624 – O stížnosti na neplatnost rozhoduje soudce, který vynesl rozsudek; jestliže se strana obává, že je zaujatý soudce, který vynesl rozsudek napadený stížností na neplatnost, a proto ho považuje za podezřelého, může vyžadovat, aby byl nahrazen jiným soudcem podle kán. 1450.

Kán. 1625 – Stížnost na neplatnost může být uplatněna spolu s odvoláním ve lhůtě stanovené k odvolání.

Kán. 1626 – § 1. Stížnost na neplatnost mohou podat nejen strany, které se cítí postíženy, ale i ochránce spravedlnosti nebo obhájce svazku, kdykoliv jsou oprávněni zasáhnout.

§ 2. Soudce může z úřední povinnosti zrušit nebo opravit rozsudek ve lhůtě stanovené k jednání v kán. 1623, jestliže mezitím nebylo podáno odvolání spolu se stížností na neplatnost nebo nebyla již neplatnost napravena ve lhůtě podle kán. 1623.

Kán. 1627 – Záležitosti ve věci stížnosti na neplatnost se mohou podle norem sporného řízení projednat ústně.

2. **Odvolání** – proti platným rozhodnutím, které však jedna ze stran považuje za nespravedlivé.

Kdo: strany soukromé i veřejné v procesu 1. Stupně a třetí zainteresované strany (kán. 1596).

Nelze podat odvolání:

- proti rozsudkům papeže a Apoštolské signatury
- neplatným rozsudkům
- pravomocným rozsudkům podle kán. 1641 (*res iudicata*). Důvod – sociální nezbytnost určit konec sporu. Neexistuje v případě rozhodnutí o kanonickém stavu osob. Lze podle kán. 1644 *nova propositio causae*.
- mezitímní dekry a rozsudky, které nemají hodnotu definitivního rozsudku
- rozhodnutí v případech, které se mají rozhodnout *expeditissime*

- termíny
- k odvolacímu soudu (soudce *ad quem*) prostřednictvím soudce, který vynesl rozsudek (soudce *a quo*). Má odkladné účinky.

Kán. 1629 – Odvolání není přípustné:

- 1° od rozsudku papeže nebo Apoštolské signatury;
- 2° od rozsudku, který má vadu neplatnosti, pokud se odvolání nespojí se stížností na neplatnost podle kán. 1625;
- 3° od rozsudku, který se stal pravomocným;
- 4° od rozhodnutí soudce nebo od mezitímního rozsudku, které nemají účinky konečného rozsudku, pokud se nespojí s odvoláním od konečného rozsudku;
- 5° od rozsudku nebo rozhodnutí v záležitosti, o níž právo stanoví, že věc je nutno co nejdříve rozhodnout.

Kán. 1630 – § 1. Odvolání se musí podat u soudce, který vynesl rozsudek, v propadné lhůtě patnácti dnů užitečných, počítaných od seznání vyhlášení rozsudku.

§ 2. Jestliže je uplatněno ústně, zaznamená je notář písemně před tím, kdo se odvolává.

Kán. 1631 – Jestliže vznikne otázka o právu odvolat se, rozhoduje o ní co nejdříve odvolací soud podle norem ústního řízení sporného.

Kán. 1632 – § 1. Jestliže se v odvolání neuvede, kterému soudu je určeno, předpokládá se, že je určeno podle kán. 1438 a 1439.

§ 2. Jestliže druhá strana podá odvolání k jinému soudu, rozhoduje o záležitosti soud, který je vyššího stupně, při zachování kán. 1415.

Kán. 1633 – Odvolání je nutno do měsíce ode dne podání dále provést u soudu, jemuž je určeno, pokud soudce, od něhož se odvolává, neposkytl straně delší dobu k jeho provedení.

Kán. 1634 – § 1. K provedení odvolání se vyžaduje a postačí, když se strana dovolá vyššího soudce za účelem napravení rozsudku a připojí vyhotovení rozsudku a uvede důvody odvolání.

§ 2. Jestliže strana nemůže obdržet během užitečné lhůty vyhotovení napadeného rozsudku od soudu, od něhož se odvolává, lhůty mezitím neběží a tato překážka se oznámí soudci určenému pro odvolání, který soudci, od něhož se koná odvolání, vydá nařízení, aby splnil svou povinnost.

§ 3. Mezitím musí soudce, od něhož se koná odvolání, zaslat akta podle kán. 1474 soudci pro odvolání.

Kán. 1635 – Po marném uplynutí propadné lhůty pro odvolání ať u soudce “od něhož“, nebo u soudce “k němuž“ se má za to, že se oprávnění vzdali odvolání.

Kán. 1636 – § 1. Kdo se odvolává, může se odvolání vzdát s účinky, o nichž v kán. 1525.

§ 2. Jestliže odvolání bylo podáno obhájcem svazku nebo ochráncem spravedlnosti, je možné, aby se ho vzdal obhájce svazku nebo ochránce spravedlnosti odvolacího soudu, pokud zákon nestanovil jinak.

Kán. 1637 – § 1. Odvolání podané žalobcem je účinné i pro žalovanou stranu a naopak.

§ 2. Jestliže je více žalovaných nebo žalobců a pouze jeden se odvolá nebo proti jednomu z nich je napaden rozsudek, považuje se napadení za učiněné ode všech a proti všem, jestliže požadovaná věc je nedělitelná nebo povinnost je společná a nerozdílná.

§ 3. Jestliže jedna strana podává odvolání proti některé části rozsudku, může protistrana, i když uplynula propadná lhůta pro odvolání, odvolat se nahodilou otázkou proti jiným částem rozsudku v propadné lhůtě patnácti dnů ode dne, kdy jí bylo oznámeno hlavní odvolání.

§ 4. Pokud není známo něco jiného, předpokládá se, že je odvolání podáno proti celému rozsudku.

Kán. 1638 – Odvolání odkládá provedení rozsudku.

Kán. 1639 – § 1. Při zachování kán. 1683 nemůže být připuštěn v odvolacím stupni nový žalobní požadavek ani na způsob užitečného spojení věcí; proto zjištění předmětu sporu se musí týkat pouze toho, zdali se dřívější rozsudek potvrdí nebo změní zcela nebo z části.

§ 2. Nové důkazy se však připouštějí pouze podle kán. 1600.

Kán. 1640 – U odvolacího soudu je nutno konat řízení stejným způsobem jako v prvním stupni za přiměřeného použití náležitých norem; avšak pokud

3. **Návrat do původního stavu (*restitutio in integrum*)** – proti rozsudkům, které už nabyly právní moci, ale ukázalo se, že byly nespravedlivé z nějakého důvodu předvídaného právem – kán. 1645.
Rozsudky týkající se kanonického stavu nikdy nejsou pravomocné (kán. 1643).

PŘÁVNÍ MOC ROZHODNUTÍ

Kán. 1641 – Při zachování kán. 1643 se rozhodnutí považuje za pravomocné tehdy, jestliže:

1° mezi týmiž stranami byly vyneseny dva shodné rozsudky o stejném žalobním požadavku a z téhož žalobního důvodu;

2° odvolání proti rozsudku nebylo podáno v užitečné lhůtě;

3° v odvolacím stupni řízení zaniklo nebo se jej strany vzdaly;

4° byl vynesen konečný rozsudek, od něhož není odvolání podle kán. 1629.

Kán. 1642 – § 1. Pravomocně rozhodnutá věc je vybavena právní nezměnitelností a nemůže být přímo napadnuta, kromě podle kán. 1645, § 1.

§ 2. Zakládá právo mezi stranami a opravňuje k žalobě o výkon rozhodnutí a k námitce, že věc byla pravomocně rozhodnuta. To může soudce prohlásit z úřední povinnosti, aby zamezil zahájení nového řízení v téže věci.

Kán. 1643 – Nikdy se nestávají pravomocnými záležitosti kanonického stavu osob, nevyjímaje ani záležitosti odloučení manželů.

Kán. 1644 – § 1. Jestliže byl vynesen dvojitý shodný rozsudek v záležitosti kanonického stavu osob, může být v kterékoliv době napaden u odvolacího soudu s tím, že během propadlé lhůty třiceti dnů od podání napadnutí se musí předložit nové závažné důkazy nebo důvody. Odvolací soud je povinen

ve lhůtě jednoho měsíce od předložení nových důkazů a důvodů rozhodnutím stanovit, zda nové projednání záležitosti přijímá nebo zamítá.

§ 2. Podání k vyššímu soudu za účelem dosažení nového projednání záležitosti neodkládá provedení rozsudku, pokud buď zákon nestanovil jinak, nebo soud pro odvolání nenařídil odklad podle kán. 1650, § 3.

4. **Nové projednání záležitosti (*nova propositio causae*)** – kán 1644 – proti již vykonatelným rozsudkům, jejichž objektem je kanonický stav osob, pokud se ukázaly nové a závažné skutečnosti.
5. **Rekurz** – proti dekretům soudce – ke stejnému soudci.

Speciální procesy: platí pro ně obecné normy, pokud není stanoveno jinak:

A. Manželské procesy

1. Neplatnost manželství – soudní řízení sporné

Změny kán. 1671 – 1691 – motu proprio Mitis Iudex Dominus Iesus z 15. srpna 2015

Kdo může podat žalobu:

- manželé
- ochránce spravedlnosti, pokud je neplatnost známa a nelze manželství konvalidovat
- po smrti jednoho z manželů lze pokračovat v procesu pouze, pokud na tom závisí právní zájem třetí osoby (kán. 1518).

Prislušnost soudu 1. instance- kán. 1672:

- místo uzavření manželství
- místo trvalého nebo přechodného pobytu jedné ze stran
- místo, kde se nachází většina důkazů

Výjimky: kauzy rezervované Svatému stolci.

Soudí povinně tribunál ze 3 soudců, předseda musí být klerik, ostatní dva mohou být laici.

(výjimka – nelze ustavit tribunál – samosoudce klerik, dva přísedící. Ve 2. instanci vždy senát.).

Možnost, že za určitých podmínek soudí diecézní biskup za pomoci dvou přísedících ve zkráceném procesu.

Dříve nutnost dvou shodných rozsudků (formální nebo ekvivalentní shoda).

Listinné řízení – v případě, že z nějakého dokumentu, o němž není pochybnost, je zřejmá existence manželské překážky nebo vady kanonické formy (neudělení dispense či existuje vada platného zmocnění). Rozsudek vyhláší diecézní biskup, soudní vikář nebo soudce jimi určený na základě tohoto dokumentu, po vyjádření obhájce svazku, ostatní procesní formality se vynechávají.

Možnost odvolání: strany soukromé i veřejné (v CIC 1917 měl obhájce svazku povinnost odvolat se proti afirmativnímu rozsudku).

Rozsudek nikdy není definitivní!

Dříve povinnost dvou shodných rozsudků. Formální nebo *ekvivalentní konformita* (= *stejně petitum a fakta, různý důvod neplatnosti*) (*Dignitas Connubii art. 291*).

2. **Odloučení za trvání manželství** – kán. 1692-1696

= dispens od povinnosti žít ve společné domácnosti, pokud je jeden z manželů nebo děti ohroženi druhým manželem fyzicky či morálně.

Ústní řízení sporné.

3. **Dispens od platného nedokonaného manželství** – kán. 1697 – 1706

žádat mohou pouze manželé nebo jeden z nich i proti vůli druhého rozhoduje a dispens uděluje jedině Apoštolský stolec

žádost přijímá diecézní biskup kanonického trvalého nebo přechodného bydliště žadatele, který zahájí řízení pro shromáždění důkazu.

Nepřipouští se advokát. Neprovádí se zveřejnění akt.

4. **Řízení o prohlášení manžela za mrtvého** – kán. 1707

- v případě, že nelze věrohodně zjistit z nějaké listiny smrt manžela. Biskup musí provést šetření. Pokud získá na základě jeho výsledku mravní jistotu o smrti manžela, vydá prohlášení o předpokládané smrti a druhý manžel může uzavřít nový sňatek.
- pokud se ukáže, že manžel žije, platí první manželství.

B. **Prohlášení neplatnosti svěcení** kán. 1708-1712

kdo může žalovat: dotýčný klerik nebo jeho ordinář nebo ordinář diecéze, ve které svěcení přijal

žádost se posílá Kongregaci, která ji sama projedná, nebo pověří soud

podáním žádosti je klerikovi samým právem zakázán výkon úkonů ze svěcení

vystupuje zde obhájce svazku

nutnost dvou shodných rozsudků (kán. 1712). Poté ztrácí klerik práva a povinnosti klerického stavu.

C. **Trestní procesy** – kán. 1717-1739

Specifika:

- předchází mu předběžné šetření. Cíl – ověřit pravděpodobnost spáchání trestného činu. Instruktor nesmí být pak soudcem v řízení.
- zásadně soudní cesta, výjimka – administrativní (kán. 1720). Soudní žalobu podává ochránce spravedlnosti (z nařízení biskupa může žalobu v kterémkoliv stavu řízení vzít zpět – nutný souhlas obžalovaného. Kán. 1721, 1724) , obžalovaný má povinně advokáta (buď si ho zvolí, nebo mu ho ustanoví soud)
- kán. 1722 – možnost zákazu výkonu posvátné služby nebo církevního úřadu v kterémkoliv stavu řízení z důvodu zabránění pohoršení, ochrany svědků a zabezpečení spravedlnosti.
- obžalovaný nemá povinnost přísahat, že bude mluvit pravdu a nemá povinnost přiznat se – kán. 1728 § 2
- náhrada škody – kán. 1729-1731.

D. Administrativní procesy – kán. 1732

- odvolání proti administrativním správním aktům (dekretům)
- kdo: kdokoliv se jimi cítí poškozen (kán. 1737)

postup:

1. podání žádosti tomu, kdo dekret vydal, o jeho odvolání nebo změnu (propadná lhůta 10 dnů od zákonného oznámení)
2. lhůta 30 dnů pro odpověď – pak běží lhůta pro odvolání. Pokud do 30 dnů nerozhodne, předpokládá se negativní odpověď a běží lhůta pro odvolání k hierarchicky vyššímu představenému.

Důvod odvolání – nezákonný postup nebo nevhodnost.

Nadřízený může dekret potvrdit, prohlásit za neplatný, zrušit, odvolat nebo změnit či nahradit jiným.

Speciální proces: zbavení farářů úřadu a jejich přeložení – kán. 1740-1752

důvody (netaxativní výčet): kán. 1741

Salus animarum – suprema lex.